

ХӘТЕР МӘҢГЕ САКЛАР

Казан шәһәре Совет районы 159 нчы
лицейның 8 нче А сыйныфы
укучыларының ижади эше.

Житәкчесе: татартеле һәм әдәбияты
укытучысы Галимуллина Л.Ф.

Ак чәчәкләр Сезгә, ак җаннар!

- 1941 нче елның 22 нче июне һәм 1945 нче елның 9 нчы мае.
- 1418 көн һәм төн буена фидакарь көрәше сәхифәсе.
- Күпмилләтле илебез фашизмга каршы канкойгыч сугышта җиңеп чыга.
- Мин моның белән чиксез горурланам, шуңа күрә дә рефератымны шул чор темасына

Муса Жәлил
1906-1944

Татар халкының бөөк улы, герой шагыйрь Муса Жәлил (Муса Мостафа улы Жәлилов) 1906 елның 15 февралендә элекке Оренбург губернасы (хәзерге Оренбург өлкәсе Шарлык районы) Мостафа авылында крестьян гаиләсендә алтынчы бала булып дөньяга килә.

Муса алты яшеннән авыл мәктәбенә укырга керә, гаилә шөһәргә күчкәч, укуын «Хөсәения» мәдрәсәсендә давам иттерә. Мәдрәсә елларында(1914-1917) матур әдәбият әсәрләрен яратып укый, Тукай, Дәрдемәнд, С.Рәмиев иҗатлары белән якыннан таныша, шулар тәэсирендә үзе дә шигырьләр язып, аларны мәдрәсәдәге кулъязма журналга урнаштыра бара.

Хатыны-Әминә

Кызы-Чулпан

Табигать дөньясы

- Иртэнге таң нурыннан
- Уянды ромашкалар.
- Елмаеп хәл сорашып
- Күзгә-күз караштылар.
- Назлады җил аларны,
- Тибрәтеп ак чукларын,
- Таң сипте өсләренә
- Хуш исле саф чукларын.

Бәхетле балачак

- Үтеп барам шулай урам буйлап
- Парадныйда күрәм бер бала
- Звоночка үрелә, буге житми
- Аптырагач, карап уйлана.
- Мин балага киләм:
- -Әллә , - димен,-
- Звоночка бугең житмиме?
- -Житми шул,-ди
- -Кая үзем басыйм, Бернеме , -дим, әллә икеме?
- Биш. -.Басам.
- Шуннан бала әйтә:-Абзыкай ,син нинди йөрәкле!
- Әйдә качыйк хәзер, хужа чыкса,
- Икебезгә дә бирер кирәкне!

Хезмәт шатлыгы

-
- Бик уңган безнең бакчачы бабай,
- Яше үзенең туксанда бугай.
- Ул кояш белән бергә кузгала,
- Көрәген ала, жиңен сызгана.
- Түтәлләр казый, гөлләр утырта,
- Алмагачларның башларын кырка.
- Түтәлне тутырып ,үсә жиләкләр.
- Нәркис.миләүшә.сөмбел һәм мәкләр.

Моабит дәфтәрләре

Аның исеме-мәңгелек.

Татарлар елмаеп үлэләр.

- Берлиндагы Берлиндагы Плетцензее төрмәсендә
- 1944нче елның 1944нче елның 25 нче августында жәлилчеләрне соңгы юлга – палач балтасы астына алып баралар. Конвоирларның котын алып, төрмә камераларында газап чигүче тоткыннарның күңелендә яшәүгә өмет уятып, үлем аша үлемсезлеккә илтүче 114 адымны (камерадан гильотинога кадәр шул чаклы адым) жырлап үткәннәр, башлары киселгәндә дә елмаеп

Жәлил һәм жәлилчеләр

- Жәлилчеләр 1944 елның 25 августында 12 сәг. 06 мин. тан 12 сәг. 36 мин. ка кадәр Берлиндагы Плетцензе төрмәсендә гильотинада жәзалап үтереләләр.

Изге уйлар, таудай теләкләр күп,
Сулуйсы иде Ватан һавасын!
Дәвам итеп мәңге, кылганнарыбыз
Бер матур жыр булып яңгырасын!

- Әйе, фашизм палачларының дәмшәтле балтасын гаделлек кылычына тиң булган корыч каләме белән жиңгән баһадир жырчыларның шигырьләре, батырлыклары бөтен дөньяда яшәү тантанасы булып яңгырый һәм яңгыраячак!!!

Берлиндагы Берлиндагы Плетцензее
төрмәсендә Берлиндагы Плетцензее
төрмәсендә һәлак булган Муса Жәлил һәм
аның ун көрәштәше

- Гайнан Кормаш -12 сәгать 06 минут
- Фоат Сәйфелмөлеков- 12 сәгать 09 минут
- Абдулла Алиш-12 сәгать 12 минут
- Фоат Булатов- 12 сәгать 15 минут
- Муса Жәлил -12 сәгать 18 минут
- Гариф Шаббаев-12 сәгать 21 минут
- Әхмәт Симаев-12 сәгать 24 минут
- Абдулла Баттал -12 сәгать 27 минут
- Зиннәт Хәсәнов - 12 сәгать 30 минут
- Әхәт Атнашев - 12 сәгать 33 минут
- Сәлим Бохаров - 12 сәгать 36 минут

Гайнан Кормаш

Син – халыкның батыр
улы,
Исемең мәңге онтылмас:
Һәрчак безнең йөрәктә
син -
Гайнан абый Кормаш!

Фоат Сәйфелмөлеков

Исемнәре мәңге балкый
Якты йолдызлар кебек.

Кыю иптәш һәм
көрәштәш —
Фәрит абый
Сәйфелмөлек.

Абдулла Алиш

Муса абый ялгыз түгел,-
Иптәшләре бар ич:
Бер иптәше - әкиятче
Абдулла Алиш!

Фоат Булатов

Көннәр матур, ак кар ява,
Күңелдә дәрт уятып...
Тынычлык өчен көрәшкән
Фоат абый Булатов!

Муса Жәлил

Жыр өйрәткән аны хөр
яшәргә
Һәм үләргә кыю ир булып.
Гомре аның моңлы бер жыр
иде,
Үлеме дә яңгырый жыр
булып.

Гариф Шабаетф

Кайчандыр безнең
шикелле

Булгандыр ул бер
сабий...

Һәрчак безнең күңелдә
син-

Шабаетф Гариф абый!

Әхмәт Симай

Язмыш кайчак бик
аяусыз-
Төрле яклап сыный
Сынатмадың, халкым
улы-
Әхмәт абый Симай!

Абдулла Баттал

Батырларны барлыым,
дисәң,
Тарих дәфтәрләрен актар:
Шундый батырларның
берсе –
Абдулла абый Баттал!

Зиннәт Хәсәнов

Батырлар турында һәр көн
Шигырьләр, җырлар туа...
Җыр булып яши күңелдә
Хәсәнов Зиннәтулла!

Әхәт Атнашев

Дошманнарға каршы
батырлар
Көрәшкәннәр берләшеп.
Ул батырларның берсе
СИН-
Әхәт абый Атнашев!

Галләнур Бохараев

Ил – Ватанга ант итә
Газиз халкым уллары...
Антыңа тугры калдың син-
Сәлим абый Бохаров!

Жәлилчеләргә Казанның 1нче май мәйданында монумент

Муса Жәлил исемендәге опера һәм балет театры

Музей

Исәннәрнең кадерен бел, Үлгәннәрнең-каберен бел!

